

PRIMUL SIMPOZION NAȚIONAL DE TRACOLOGIE (București, 8 decembrie 1979)

În ziua de 8 decembrie 1979, în sala bibliotecii Institutului de arheologie din București și-a desfășurat lucrările Primul simpozion național de tracologie pe tema „*Originea și delimitarea marelui grup etno-cultural tracic*”. Simpozionul a fost organizat de Institutul de tracologie, sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice a R. S. România și a Ministerului Educației și Învățământului. Au participat cercetători științifici, cadre universitare și muzeografi din întreaga țară, studenți ai Facultății de Istorie-filozofie a Universității din București și doi invitați din R. P. Bulgaria, cercetătorii Goranka Tonceva și Todor Spiridonov.

În deschidere a luat cuvîntul prof. univ. dr. doc. Dumitru Berciu, directorul Institutului de tracologie, care a prezentat comunicarea „*Institutul de tracologie — obiective și orientări*”. După ce a făcut o succintă trecere în revistă a succeselor înregistrate în ultimii ani de cercetarea istorică și arheologică românească, numărul mare de lucrări publicate sau în curs de apariție, vorbitorul s-a referit la programul și obiectivele urmărite de recent creatul institut de tracologie. Conform decretului prezidențial de înființare, acesta va avea un profil multidisciplinar și social-politic propriu. El va urmări coordonarea tuturor cercetărilor privind istoria traco-geto-dacilor și daco-romanilor (istorie, arheologie, lingvistică, etnografie, folclor, istoria artei, antropologie etc.), valorificarea moștenirii tracice pînă în zilele noastre. Planul de cercetare științifică al Institutului de tracologie centralizează planurile tuturor institutelor de cercetări, facultăților și muzeelor de profil în ceea ce privește temele de tracologie (de la etnogeneza tracilor, prin toate sintezele succesive care au dus la etnogeneza poporului român și, în continuare, amprentele civilizației tracice asupra civilizațiilor moderne). Vor fi încurajate cercetările multi- și interdisciplinare în acest domeniu prin valorificarea lor pe plan științific intern și internațional, precum și prin popularizarea lor în rîndul opiniei publice, contribuind astfel la educarea ei istorică și patriotică. Institutul dispune de fonduri proprii și de un buletin semestrial, „*Thracodacica*”, în care se vor publica studii și articole în limba română, cu un amplu rezumat într-o limbă de circulație sau direct într-o asemenea limbă. Vor fi editate de asemenea și lucrări monografice. Institutul de tracologie va colabora strîns cu toate instituțiile care întreprind cercetări în domeniul tracologiei (institut de cercetări, universități, muzee), acordînd și asistență de specialitate în activitatea de restaurare și conservare a monumentelor, în îndrumarea studenților, colaborînd și cu Comitetele de cultură și educație socialistă județene și municipale, cu filialele Societății de științe istorice din R. S. România. De două ori pe an, institutul va organiza simpozioane naționale de tracologie, atît în capitală, cît și în colaborare cu institutele de cercetări și muzeele din țară. Institutul va participa activ la manifestările pe plan republican legate de aniversarea în 1980 a 2 050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent. Pe plan internațional, Institutul de tracologie colaborează cu instituțiile de profil din străinătate, prin participarea la reuniuni științifice internaționale, coordonarea participării delegațiilor românești și printr-un larg schimb de publicații. Dintre manifestările de prestigiu ale anului 1980 au fost amintite : al III-lea Congres internațional de tracologie de la Viena, al XV-lea Congres mondial al științelor istorice de la București, coloctivul româno-englez de la Londra pe tema *Dacia în vremea lui Burebista* și coloctivul româno-italian de la Roma cu tema *Dacia preromană și romană și relațiile dacilor cu Imperiul roman*. În încheiere, vorbitorul a amintit că Institutul de tracologie este condus de un consiliu științific format din președinte — cu funcția de director —, patru vicepreședinți, doi secretari și membri. Institutul are două filiale pe lingă universitățile din Iași și Cluj-Napoca.

Dr. Sebastian Morintz (Institutul de arheologie, București) a prezentat în continuare comunicarea *Probleme privind etnogeneza tracilor*. După ce a trecut în revistă principalele teorii privind etnogeneza tracilor, autorul s-a referit succint la rezultatele cercetărilor arheologice. Acestea ilustrează faptul că în constituirea etnosului trac au intrat, de-a lungul timpului, începînd din eneolitic și pînă la începutul epocii fierului, cînd tracii încep a fi menționați în izvoarele scrise (*Iliada*), numeroase elemente de cultură materială și spirituală, venite din stepele nord-pontice, din spațiul central-european și din sudul și sud-vestul Peninsulei Balcanice, toate grefate pe vigurosul fond eneolitic local. După părerea autorului, neamul tracilor este repre-

zentat tocmai de ceea ce a rezultat din aceste sinleze succesive pînă la începutul primei epoci a fierului, cînd are loc constituirea definitivă a marelui grup etno-cultural tracic. De atunci încolo, noile influențe, primite din medii diverse (illire, cimeriene, scitice, grecești, celtice etc.) nu au modificat în mod esențial aspectul culturii materiale tracice, acum deplin maturizate. O nouă sinteză culturală, cu adînci implicații istorice, va începe abia odată cu cucerirea romană.

În completarea acestui raport, dr. doc. I. I. Russu (Institutul de istorie și arheologie — Cluj-Napoca) a prezentat comunicarea *Caracterul limbii traco-dacice*. Cercetările lingvistice au arătat că limba traco-dacilor face parte din marea familie a limbilor indo-europene din grupa *salem*. Este o limbă unitară, în care existau diferențieri dialectale (între geto-daci și tracii de la sud de Balcani, de pildă), fapt înregistrat ca atare de izvoarele antice. În continuare, s-a subliniat importanța vestigiilor de limbă tracă (circa 2 400 cuvinte) pentru înțelegerea procesului de formare a limbii române (în care circa 10% din cuvinte sînt autohtone). Criticînd unele exagerări datorate necunoașterii realităților istorice și lingvistice, autorul s-a referit la necesitatea cercetării atente a tuturor informațiilor de care dispunem pentru evitarea unor generalizări pripite și necontrolate, de felul celei care apropie în mod nejustificat limba dacilor de limba latină, sau a celei care vede existența unei „limbi daco-moesice” diferite de limba tracă.

Prof. dr. doc. M. Petrescu-Dimbovița (Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” din Iași) a susținut comunicarea *Metalgia bronzului la tracii din spațiul carpato-danubian și pontic*. Scoțînd în evidență locul important ocupat de metalurgia bronzului la tracii din spațiul amintit și mai ales în Transilvania, începînd din bronzul mijlociu și pînă la începutul Hallstatt-ului tîrziu, autorul s-a oprit apoi la tipologia și evoluția secerilor de bronz de pe teritoriul României. Studiarea în ansamblul ei a acestei categorii de piese, prin alcătuirea corpus-ului descoperirilor și studiul lor tipologic, permite și o înscriere cronologică și o analiză funcțională a diferitelor tipuri și variante de seceri.

Celelalte comunicări au tratat diferite aspecte regionale sau locale ale civilizației geto-dace în prima și a doua epocă a fierului.

Dr. Valentin Vasilev (Institutul de istorie și arheologie — Cluj-Napoca) a prezentat *Așezarea fortificată din prima vîrstă a fierului de la Ciceu-Corabia*. În prima fază de locuire, datată în Hallstatt B, așezarea a fost fortificată cu un parapet casetat din birne de lemn, între care s-a turnat pămînt, iar deasupra s-a înălțat o palisadă simplă. După incendierea acestei prime fortificații, în faza următoare (Hallstatt C), pe locul vechiului parapet s-a ridicat un val de pămînt, sprijinit la bază de un zid scd din bolovani de riu și suprapus de o palisadă. Autorul este de părere că și în cazul altor așezări fortificate hallstattiene a putut exista o succesiune asemănătoare de sisteme de fortificație, și anume acolo unde s-a constatat existența unui „miez de pămînt ars” în interiorul valului de pămînt.

Comunicarea cercetătorilor Ion Horațiu Crișan (Institutul de istorie și arheologie — Cluj-Napoca) și Florin Medeleț (Muzeul Banatului, Timișoara) s-a referit la *Mormintul princiar dacic de la Cugir*. Este vorba de primul mormint de acest fel descoperit în spațiul intracarpatic, pe panta cetății dacice de la Cugir. Mormintul tumular de incinerare (cel mai bogat din cele opt identificate), conținînd un bogat inventar funerar, aparține unei căpetenii dacice din secolul I î.e.n. În afară de ceramica specifică au fost descoperite aici piesele unui car de luptă, o sabie de tip celtic, o „sica” dacică, un umbo de scut, o cămașă de zale, un coif de tip roman, o situlă de bronz italică, obiecte de podoabă din aur și argint — toate trecute prin focul rugului.

A urmat comunicarea *Cu privire la evoluția Hallstatt-ului timpuriu în sud-vestul României* prezentată de muzeograful Marian Gumă (Muzeul județean — Caraș-Severin). Pe baza recențelor cercetări arheologice din Banat, autorul a urmărit cu noi argumente felul în care vechile culturi locale de la sfîrșitul epocii bronzului (Periam — Pecica, Crucești, Gîrla Mare) sub impulsul unor influențe primite în două rînduri dinspre apus de la cultura mormintelor tumulare (a doua influență fiind reprezentată de cultura Gava) se face trecerea la prima epocă a fierului. Aspectul cultural Insula Banului (Hallstatt B), cu legături în sud-vest (cultura Bosut, illiră, din Iugoslavia, cu ceramică incizată) suprapune și asimilează un orizont cultural cu ceramică neagră canelată. Cultura Insula Banului este înrudită cu alte culturi contemporane (grupurile Cozia din Moldova, Babadag din Dobrogea, Pșenicevo din Bulgaria), în care decorul incizat și imprimat se îmbină armonios cu decorul canelat al ceramicii Gava. Toate aceste grupuri culturale, reprezentînd uniuni de triburi tracice, vor fuziona în Hallstatt-ul mijlociu în cultura Basarabi — sinteză a tuturor culturilor anterioare de la Dunărea de Jos și care aparține cu certitudine tracilor.

N. Harțuche și V. Sirbu (Muzeul Brăilei) au prezentat *Descoperiri privind geto-dacii din zona Brăilei*. Cercetările arheologice au pus în evidență și în această zonă o continuitate de locuire în timpul primei și celei de-a doua epoci a fierului. Recent a început să fie cercetată cetatea getică de la Grădiștea (secolele II î.e.n. — I e.n.), pentru care autorii propun identificarea cu *Zustava* menționată de Ptolomeu.

Florin Medeleț (Muzeul Banatului) a urmărit apoi *Probleme privind dacii de sud-vest*, în care s-a referit la descoperirile din Peștera Țapului de pe valea Carașului, necropola dacică de la Remetea Mare (în care se întâlnesc și multe elemente celtice), tezaurele de podoabe dacice de la Remetea Mare și unele descoperiri dacice din Voievodina.

M. Iosifaru (Muzeul județean — Vilcea) a prezentat *Urme dacice pe teritoriul municipiului Rîmnicea Vilcea*, referindu-se îndeosebi la așezările de pe dealul Capela și Copăcelu din perimetrul municipiului amintit.

Dr. Florentina Preda (Facultatea de istorie-filozofie, București) s-a referit la *Așezarea geto-dacică de la Milcov-Vale (jud. Olt)* databilă între a doua jumătate a secolului al II-lea î.e.n. — începutul secolului I e.n., iar V. Dupoi (aceeași facultate) la *Cetatea getică de la Pietroasele (Grindul Gruiu)*, una din cele mai importante stațiuni getice din jud. Buzău (secolele al IV-lea î.e.n. — al II-lea e.n.), în ultima sa perioadă ea nemaifiind fortificată.

Dr. Gheorghe Diaconu (Institutul de arheologie, București) a susținut ultima comunicare, intitulată *Dăinuiri getice la Tîrșor și Pietroasele*. Pe baza cercetărilor întreprinse la Tîrșor (o așezare și o necropolă a dacilor liberi din secolele II — III, o necropolă sarmatică și o necropolă aparținând culturii Sintana de Mureș-Cerneahov) și de la Pietroasele (castru roman din secolul al IV-lea și o necropolă din aceeași vreme), autorul a putut delimita o continuitate de locuire a populației geto-dace pînă în jurul anului 400, cînd ultimii vizigoți trec la sud de Dunăre, iar cultura Sintana de Mureș-Cerneahov își încetează existența. În cadrul acestei culturi dacii liberi au păstrat un facies cultural propriu, denumit de autor „aspectul Tîrșor-Gherăseni”, în care alături de cultura materială tradițională se fac simțite puternice influențe romane. După anul 400 enclavele autohtone de tip Tîrșor-Gherăseni, Hărman-Brașov, Crivăț-Dimbovița sînt asimilate de cultura romanică a secolului al V-lea.

În încheierea lucrărilor au luat cuvîntul prof. dr. doc. M. Petrescu-Dimbovița, vicepreședinte al Institutului de tracologie, și prof. dr. doc. Dumitru Berciu, directorul institutului, care au subliniat importanța comunicărilor prezentate la acest simpozion, contribuția adusă de fiecare din ele la cunoașterea diferitelor aspecte ale civilizației traco-geto-dace.

Participarea reprezentativă, bogăția și varietatea informațiilor prezentate au asigurat succesul deplin al primului simpozion național de tracologie, prilejuind un viu schimb de idei și o sporire a cunoștințelor fiecărui participant.

Niculae Conovici

